Nro 44.

KURYER LITEWSKI

W WILNIE DNIA 1 CZERWCA V.S. 1812 ROKU.

JEGO IMPERATORSKA MOSC, w mieście *Wilnie*, raczył wydać rozkaz następuiący: *Dnia 10 maia.* Naznaczaią się dowódzcami brygad: szef półku *Litewskiego* pieszego, półkownik Baron *Rozen*, półkow pieszych: *néwskiego i litewskiego.* Szef półku *podólskiego* pieszégo, półkownik *Masłow*, półkow pieszych: *Pietrowskiego i Podolskiego.* Szef półku 2go *strzelców*, półkownik *Kniper*, półkow *strzeleckich*: 2go i 44go.

Półku *Kawalergardskiego*, półkownik *Uszakow* 2gi, naznacza się Szefem półku *Kurlandzkiego* dragonii. Maior półku *wołyńskiego ułanów*, *Woiewódzki*, za dystyngowanie się postępuie na podpółkownika. Major półku *trockiego* piészego, *Afanasiew*, mianuie się placmaiorem w *Baku*, na miesce podpółkownika. *Lewickiego*, półku *sewastopolskiego* pieszego. Plac maior w *Georgiewsku*, maior półku *suzdalskiego* pieszego, *Bułhakow* 1szy, ma się liczyć w armii, zostaiąc przy dawnych obowiązkach.

Chorąży woysk *austryackich*, *Kebach*, przyymuie się do służby *rossyyskiey*, w teyże randze i przeznacza się do półku 29go *strzelców*.

JEGO IMPERATORSKA MOSC oświadcza ukontentowanie swoie, na przedstawienie Jego Cesarzewiczowskiey Mosci i Wielkiego Xiążęcia *Konstantyna Pawłowicza*, Szefóm półkow dragońskich: *noworossyyskiego*, Jenerał Maiorowi Hrabiemu *Siwersowi*, *Czernichowskiego*, Jenerał Maiorowi *Panczulidiewu* 1mu, *kijowskiego* Półkownikowi *Emmanuelowi*, *Charkowskiego* półkownikowi *Józefowiczowi*, *Litewskiego ułanów* półkownikowi *Tutolminowi*, Dowódzcóm półkow huzarskich: *achtyrskiego*, Półkownikowi *Wasilczykowi*, *pawłogradzkiégo* półkownikowi Xięciu *Zewachowu*, za należyte utrzymanie półków, we wszystkich oddziałach i doskonałe wrażenie woyskowych obowiązków wszystkim rang wyższych i niższych, pod dowództwem iego zostaiących, szczególniey zaś Dowódzcy Brygady Jenerał Adjutantowi *Wasilczykowi*. (*z Gaz. Petersb.*)

z Petersburga d. 4 maia. W imiennych Naywyższych rozkazach JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI, danych Rządzącemu Senatowi, w roku terźnieyszym 1812, wyrażono: *Dnia 24 marca.* Professora zwyczaynego Uniwersytetu Wileńskiego *Franka* Naymiłościwiey mianuiemy Konsyliarzem Koleskim. *Dnia 26 marca.* Skłaniaiąc się do prośby Konsyliarza Koleskiego *Lizunowa*, zostaiącego w ministeryum spraw wewnętrznych, w departamencie rękodzieł i handlu krajowego, Naymiłościwiey Rozkazuiemy, ze względu na starość i słabość zdrowia, uwolnić go zupełnie od obowiązkow, a w nagrodę 45letniey chwalebney służby, przeznaczamy, zupełną pensyą jego teraźnieyszą do śmierci, po tysiąc rubli co rok. *Dnia 8 marca.* Naymiłościwiey Rozkazuiemy bydź Wice-Gubernatorem *Kazańskim*, abszytowanemu półkownikowi *Gurjew*, z rangą Konsyliarza Koleskiego. *Teyże datty.* Konsyliarzowi Izby skarbowey *podolskiey*, Konsyliarzowi Koleskiemu *Uwarow*, Rozkazuiemy bydź Wice-Gubernatorem *Ołoneckim.* *Teyże datty.* Uwalniaiąc zupełnie od obowiązków Kassyera guberskiego *Kostromskiego*, Konsyliarza Nadwornego *Eryszowa*, stosownie do iego prośby, dla słabości zdrowia, Naymiłościwiey Rozkazuiemy, w nagrodę 40letniey gorliwey służby, zamienić dla niego wpensyą dożywotnią płacę właściwą teraźnieyszemu iego urzędowi, i wypłacać z dochodow państwa. (*z Gaz. Senac.*)

Dnia 22 maia. Imperator Jegomość Naymiłościwiey, Arcy Biskupa wszystkich *Ormianów*, mieszkaiących w *Multanach*, *Wołoszczyźnie i Bessarabii*, *Grzegorza*, udarować raczył krzyżem brylantowym, dla noszenia na piersiach.

Donoszą z *Narwy*, pod d. 16 t. m., iż odnoga *finlandzka* zupełnie iuż wolna od lodow. (*Pocz. półn.*)

z Wilna, d. 12 maia. Zarządzaiący teatrem *moskiewskim*, Aktualny Konsyliarz Stanu, *Maykow*, Naymiłościwiey mianowany Kamerherem dworu JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI, i zostawuie się przy sprawowaniu dawnych obowiązków.

Panny: *Zofia* Hrabianka *Tyzenhauzówna*, *Michelina* Hrabianka *Wielhórska*, *Kunégunda* Xiężniczka *Giedroyciówna*, *Marjanna* Hrabianka *Grabowska* i *Dorota Morykonianka*, Naymiłościwiey mianowané Damami honorowémi dworu Nayiaśnieyszych Imperatorowych.

Dnia 11 t. m. Nayiaśnieyszy Pan oglądać raczył dywizyą woysk, zostaiących pod dowództwém Jenerał-Leytnanta *Konownicynowa*.

Naymiłościwiey mianowani kawalerami: orderu *ś. Włodzimiérza* 3 klassy, wice-gubernator *Wileński* Konsyliarz Stanu *Dobrzyński*; ś. *Anny* 2 klassy: Marszałek powiatu *zawileyskiego*, *Przezdziécki* i Prokuror guberski Konsyliarz Nadworny *Luboszczyński*; Marszałek powiatu *wileńskiego*, Xiążę *Giedroyć*, otrzymał znaki orderu ś. *Anny* 2 klassy, brylantami ozdobione. Strapczowie guberscy *wileńscy*, Konsyliarze Nadworni: *Rogalski* i *Słowiński* i Komornik guberski, Konsyliarz Tytularny, *Wielikorodów*, orderu ś. *Włodzimierza* 4 klassy. (*Pocz. półn.*)

Dnia 30 maia. Nayiaśnieyszy Pan Naymiłościwiey rozkazać raczył, dadź dla każdego żołnierza tuteyszey komendy policyynéy pożarowéy po rublu, za rychłe ugaszenie pożaru, który się wszczął by wieczorem, dnia 28 t. m., w tuteyszym mieście. ł

z Lizbony, d. 10 kwietnia. Lord Hrabia *Wellington* Par *Angielski*, Xiążę *Ciudad-Rodrigo* i Grand *Hiszpański* 1 klassy, otrzymał od Xięcia Regenta *Portugalskiego* nowy tytuł Margrabiego *Torres-Vedros.*

Dnia 24 p.m. Marszałek *Marmont* wysłał z *Valladolid* do *Paryża* gońca z przełożeniem Cesarzowi, iż, dla niedostatku żywności, woysko *Francuskie* niemoże się dłużey utrzymywać w pozycyi teraźnieyszey.

Każdemu gońcowi, wysyłaiącemu się przez *Francuzów z Valladolid* do *Baionny*, przydaie się straż woyskowa, z 250 ludzi złożona. (*Poczta półn.*)

z Londynu, d. 30 kwietnia. Zakazany iest wywoz żyta i pszenicy z portów *Angielskich*, i pomimo trudności zaszłych w dopełnieniu tego zakazu, zostaie on w zupełney swey mocy, chociaż wielka liczba okrętów była iuż niémi naładowana.

Liczny transport *Francuzki* wyszedł niedawno z *Hiszpanii* do *Francyi*. Powiadaią, że i król *Józef* w krótce uda się za tymże transportem.

Piszą z *Kadyxu*, iż z osady *Walencyyskiey*, uwięzioney przez *Francuzów*, 4,000 ludzi uciekły i na powrót złączyły się z woyskiem *Hiszpańskiém*.

Nowy rząd *Hiszpański* wydał odezwę do mieszkańców *Ameryki Hiszpańskiey*, w którey zachęca ich do zachowania się w wierności ku dawnym prawom prawdziwey oyczyzny swoiey i do iednomyślności z mieszkańcami *Hiszpanii*, w składaniu iednego znimi narodu. (*Poczt. póln.*)

z Wiednia d. 5 maia. Cesarz Jegomość, iako Król *Węgierski*, przyiął milion meców pszenicy i półtora miliona meców owsa, które stany seymowe ofiarowały pod warunkiem, ażeby iednę połowę tego zasiłku, natychmiast rewersami wykupnemi zapłacono, a drugą przy końcu roku bieżącego.

Dnia 8. Zapewniaią iż officer należący do głównego sztabu, poiechał d. 16go zeszłego miesiąca do ziemi *Siedmiogrodzkiey*, z rozkazem, ażeby 6cią półkami liniowemi wzmocniono tameczny kordon pograniczny; całe woysko, stoiące w rozmaitych miescach monarchii, iest teraz ściągnięte i rząd trudni się zakładaniem magazynów.

Cena mięsa i chleba codzień wysoka, która nie tak się prędko ieszcze odmieni.

Umarł w *Gratz* Jenerał *Zecherter*, nieodstępny towarzysz podróży i dawnieyszych woien Cesarza *Józefa* II.

W głębi *Austryi*, szczególniey zaś w *Styryi*, kraiu tak użytecznym i szczęśliwym maiącym przeszło 360,000 mieszkańców, język *Słowiański* nader iest użyteczny, potrzebny, a często nawet bez niego obeyść się niemożna. Stany przeto *Styryi*, za zezwoleniem Cesarza, zafundowały w *Gratz* osobną katedrę ięzyka *Słowiańskiego*.

Przeszłey niedzieli Fizycy *Menner* i *Kraskowitz* wznieśli się balonem na powietrze po raz trzeci, w obecności mnogiego ludu, co im się pomyślnie udało. P. *Kraskowitz* wzniosł się z *Prateru*, a spuścił się w *Walkersdorf*.

Zegarmistrz *Degen* poiechał niedawno do *Paryża*, gdzie wzniesie się na powietrze w swoiey machinie skrzydlastey.

Ze Lwowa, 19 maia. W tuteyszym klasztorze Ex Karmelitanek, w którym się znayduie Cesarski magazyn żywności, wybuchnął d. 14 b. m., wieczorem ogień, i tak się prędko rozszerzył, iż w krótkim czasie cały dach ogarnął. Gmach ten palił się aż do późney nocy; lecz przez równie prędki, iak skuteczny ratunek niemógł się prędko rozszerzyć i nie dosięgnął żadnego z domów w pobliskości stoiących. Cała załoga i wielu szlachetnie myślących ludzi, przykładali się do ugaszenia pożaru. Cesarska furmanka woyskowa w ustawicznym była ruchu, a zatém naywiększą część zapasów magazynowych częścio sprowadzoną, częścią od zabezpieczoną bydź mogła.

z Sieniawy d. 12 maia. Pobyt JO. Xięcia *Adama Czartoryskiego*, C. K. Feldmarszałka, w tych dobrach, iest prawdziwym dobrodzieystwem dla cierpiącey ludzkości. Ponieważ poddani, dla miernych źniw przeszłorocznych, niemogli sobie zachować żadnego zapasu, przeto rozkazał Xiąże Jegomość przeszło 8,000 korcy różnego zboża nakupić i napełnić nim spichrze dóbr swoich. Wielkie te zapasy przeznaczone są iedynie na żywność dla poddanych, i na wsparcie ich w czasie siewu. Od 6ciu tygodni iuż te spichrze stoią otworem, do których włościanie ciągną gromadami, iak gdyby na mieysce odpustowe. Przychodzi ich do każdego spichrza na dzień, od 200 do 300, gdzie każdy bierze żywność dla siebie i dla bydła. Gdyby nie to dobrodzieystwo, włościanie byliby wystawieni na naydotkliwszy niedostatek. Lecz nie tu kres szafowanych przez wspaniałego i ludzkiego Xięcia dodrodzieystw. Po wszystkich folwarkach gotują nayposilnieyszą zupę Rumfordską i nasycaią nią codziennie 200 do 300 ludzi, nieważaiąc bynaymniey na to, czyli ci ludzie są podannymi z własnych dóbr Xięcia lub też obcych. Wspaniała; dobroczynna Xiążęcia familia udaiąc się pomiędzy tych biednych ludzi, wzywa ich dobrotliwie i uprzeymie do używania podanego im zasiłku. (*z Gaz. Lwow.*)

z Carogrodu d. 11 kwietnia. Jedna fregata wypłynęła dnia onegdayszego z tąd do *Bajukdere*, gdzie się znayduie iedna fregata i korweta, które tam zimowały. Mieszkańcy *Morei*, niechcą uznawać *Vely* Baszę za swoiego Rządcę. W tych dniach przybyli tu deputowani od kilkuset mieszkańców tego półwyspu, którzy upadli do nog Wielkiemu Sułtanowi, wyieżdzaiącemu podług zwyczaiu do meczetu, i podali pismo zwane *Arzi Mahzar*, to iest: powszechne użalenie się prowincyi na niezmierne uciski, będące dziełem wzmiankowanego rządcy, albo raczey podległych mu urzędników *Albańskich*, którzy pod czas bytności iego przy woysku Wielkiego Wezyra, w imieniu iego kray wycięczaią. Wielki Sułtan odesłał proszących do *Kaimkana* Baszy. Słychać, iż z powodu tych użaleń, *Vely* Basza obeymie naczelne dowództwo w *Nissa*, po *Charzid* Baszy, który zostanie rządcą *Morei*.

Nowy Rządzca *Damaszku* oraz *Emir ul Hadisz* czyli dowodca pielgrzymek do *Mekki*, *Silidar Suleiman* Basza, udał się d. 8go b. m., na miesce nowego swoiego przeznaczenia, w tey zapewne nadziei, iż do przybycia iego stan rzeczy w *Arabii* polepszy się i *Wehabici* przez stałość wielkorządcy *Egiptskiego* i syna iego *Jussum* Baszy, zostaną wyrugowani z świętych miast *Mekki i Medyny*.

z Paryża d. 13 maia. Uchwała Senatu, pod dniem 1 maja wydana, przyłącza do dóbr korony pałace: w *Strasburgu* i *Bordeaux*, dom pazików w *Saint Cloud*, dom zwany *Brancas* w *Sevres*, mały zwierzyniec w *Meudon*, tudzież stawy w *Friaux* i *Chalais*, pawilon *Fer-á Cheval* w *Saint Germain*; maiętność *Marly*, zamek w *Saint Leger*, las zwany *Turas* w *Rambouillet*, pałac rządowy w *Fontainebleau* i 70 arow gruntu, należącego do źwierzyńca w *Mousseau*.

Dnia 14 maja. P. *Boyer*, pierwszy chirurg cesarski, w lutym jeszcze wyiechał był z *Paryża* do *Hiszpanii południowey*, w celu zrobienia operacyi dla Marszałka *Suchet*, cierpiącego wtedy fistułę; operacya poszła szczęśliwie i P. *Boyer* powrócił dnia 12 t. m. do tuteyszey stolicy.

Piękny zbiór obrazow, znany pod imieniem: *Galeryi Justyniana*, otwarty został dnia 12 t. m. dla chcącey ie oglądać publiczności. Można wchodzić każdego wtorku, środy, czwartku i piątku, od godziny 10 do 4.

Dnia 2 maia dało się uczuć trzęsienié ziemi w całey przestrzeni departamentu *Ligery niższey*: *w Nantes* było ono dosyć słabe, przeciwnie mócne w *Guerande*, *Saint-Nazaire*, *Paimbreuf* i w całey tey stronie departamentu: trwało blizko 2 sekund: kilka kominów i ścian murowanych upadło.

Ciągle zbijaią domy w *Chaillot* (miasteczko dawniey z opactwem Panien *Augustyanek* w blizkości *Paryża*) których place i ogrody maią bydź częścią pałacu króla *rzymskiego*.

Dnia 15 maja. Listy prywatne z *Londynu* donoszą, że dnia 11 t. m. do P. *Perceval*, Kanclerza skarbu, strzelono z pistoletu, w tym właśnie czasie, kiedy wchodził do izby niższey i że na miescu zabity został. Natychmiast aresztowano zabóycę. Szczegóły tego okropnego zdarzenia nie są jeszcze wiadome. Pewna tylko, że administracya jeneralna poczt w *Londynie*, wnet na wszystkie strony królestwa, rozesłała doniesienia o tym wypadku.

W niedzielę, dnia 3 t. m., spuszczono z warsztatu, w obecności licznie zgromadzonych widzów, nową fregatę, o 44 działach, *la Galatée*, zbudowaną w porcie *genueńskim*.

P. Z. *Fischer*, robiący instrumenta muzyczne w *Wircburgu*, wynalazł nowy mechanizm, przez który powiększa się moc i natężenie głosu w skrzypcach.

Powiadaią, iż skrzypce, jego roboty, w piękności głosu przewyższaią naywdzięcznieysze granie muzyków naysławnieyszych. Cena nowych tych skrzypiec 100 frankow.

Dnia 16 maia. Dnia 11 t. m., o godzinie 5tey wieczorem, P. *Perceval*, kanclerz skarbu, zabity został. Kula ugodziła w samo serce, i nie żył nad 2 lub 3 minuty, po odebraniu rany. P. *Withbread*, jenerał *Gascoigne* i wielu innych członków izby niższey zbiegli się na kurytarz, gdzie to zabóystwo dopełnione zostało i zanieśli umieraiącego do stancyi sekretarza. Lord *Arden* odebrał ostatnie tchnienia brata swoiego. Jenerał *Gascoigne* wyrwał pistolet z rąk zabóycy, który miał w kieszeni drugi kulą nabity. Dopełniwszy zbrodni usiadł na ławce w obecności wielu osób, i z naywiększą spokoynością mówił do otaczaiących siebie: „ Ja to nieszczęśliwy strzeliłem. „ Zowie się *John James Bellingham*: był kupcem w *Liverpool*, a przed kilką laty maiątek cały utracił. Podług pism *angielskich* publicznych, nie miał on żadnego osobistego zayścia do P. *Perceval*; ale miał żal do ministeryum, a zabił tego, który był na jego czele. Zwołano urzędników sprawiedliwości, wybadywano wielu świadków, w obecności których dopełniło się zabóystwo. *Bellingham* został zaprowadzony pod strażą do *Newgate*. Kiedy zaczęto go examinować, chciał się usprawiedliwiać; ale lord *Castlereagh* przerwał, i kazał mu zachować swoie usprawiedliwienie do czasu, kiedy będzie postawiony przed trybunałem. „ Dobrze więc, rzekł, wtedy się wytłumaczę i narod będzie mię sądził. „ Wypadek ten wielkie wzruszenie sprawił w *Londynie*. (Gazeta *lipska* dodaie: zabóyca, którego schwytano i który nie zapierał się popełnioney zbrodni, siedział już dawniey w więzieniu, iako pomieszane zmysły maiący.)

P. *Cochelet*, audytor rady stanu, wyiechał zawczora z *Paryża*, dla zawiezienia Cesarzowi wiadomości o czynnościach ministrow i rady stanu.

Z różnych departamentow ciągle donoszą, że urodzaie tegoroczne są naypięknieysze, i o znacznem spadnieniu ceny zboża.

Droga Cesarska z *Paryża* do *Rzymu* jest iuż ukończona od *Genui* do *Nervi*; wkrótce zostanie otwartą dla podróżnych i handlu.

P. *Cuillie* sławny medyk (*z dep. Girondy*), który niedawno od ministra spraw wewnętrznych otrzymał medal, w nagrodę prac poniesionych około wakcyny, bardzo szczęśliwie zastosował użycie materyi wakcynowey do leczenia niektórych chorob skrofulicznych. Będzie to zaiste nową i wielką przysługą dla rodzaju ludzkiego, jeśli tymże sposobem, iakim się wyniszcza ospa, uda się znacznie osłabić chorobę, równie prawie okropną w skutkach swoich. (*Dzień. Pań. Fran.*)

z Drezna dnia 20 maia. Dnia 18 t. m. wieczorem, dany był stół ceremonialny. Miescem jego była sala audyencyonalna królewska. Kształt miał podkowy. Znaydowały się same tylko familie obie cesarskie, królowa *westfalska* i osoby należące do domu królestwa naszych, liczba osób wszystkich 16, które siedziały w porządku następuiącym: Cesarstwo Jchmość *Francuzcy i Austryaccy* zaymowali środek stołu; po lewey stronie Cesarza *Napoleona* siedziała Cesarzowa *austryacka*, przy niey Cesarzowa *francuzka*, daley oyciec iey Cesarz *Franciszek*. Z prawey strony *Napoleona* siedziała królowa *saska*, przy niey wielki Xiąże *Wirchurski*, daley Xiężniczka *Augusta* (królewna *saska*) potém Xiąże *Antoni*, Xiężniczka *Amelia* i Xiężniczka *Marya Anna*. Po lewey stronie Cesarza *austryackiego*, królowa *westfalska*, przy niey król *Saski*, daley Xiężniczka *Teressa*, potém Xiąże *Maxymilian*, Xiężniczka *Marya*, nakoniec Xiężniczka *Elżbieta*. Urzędnicy wielcy odbywali służbę stołową. Wielki Szambelan Baron *Friese* posługiwał Cesarzowi *Napoleonowi*, Hrabia *Marcolini* królowi *saskiemu*, i t. d. wszyscy byli w ubiorach wielkich galowych. W sali stołowey znaydowały się tylko osoby, należące do pierwszego rzędu urzędników dworu. Za Nayjaśnieyszemi osobami stali urzędnicy dworu, służbę pełniący, przed stołem damy i kawalerowie, jako spektatorowie. W pokoiu pobocznym muzyka nadworna. Toastow nie spełniano, ani, iak w okolicznościach podobnych bywać zwykło z harmat nie strzelano. Stół przeciągnął się od godziny 8 do kwadransa na 10tą. Po skończonym stole cała Nayjaśnieysza kompania udała się do pokoju bawialnego, z którego okien nayłepiey widzieć się dawała illuminacya, o pół do 11stey rozeszła się do pokoiow swoich.

Oczekiwane tu są ieszcze różne wysokie osoby: pałac Hrabiego *Marcolini* wyporządzaią już dla przyięcia króla Jegomości *pruskiego*. (*z Gaz. Berlin.*)

z Berlina d. 16 maia. Król Jegomość P. *Fryderyka Drieberg*, mianował swoim kamerherem i patent mu na tę godność wydać raczył.

Wczora, z rana o godzinie 6tey, Król Jegomość wyiechał z *Potsdamu* do *Drezna*; towarzyszą mu: kanclerz Stanu *Hardenberg*; minister stosunkow zewnętrznych Hrabia *Golz*; P. *Jagow* wielki koniuszy, i dniem piérwiey przybyły tu na powrót z *Paryża*, poseł nasz, Jenerał Maior *Krusemarck*; tudzież Adjutanci Królewszy: Jenerał *Borstell* i Major *Natzmer*. Nocleg będzie miał Król Jmć w *Grossenhayn*, o 4 mile na tey stronie *Drezna*.

Dziś rano o godzinie 4tey, wyiechał także do *Drezna* Królewic Jegomość, następca tronu, w towarzystwie guwernera swégo, Półkownika *Gandi*, kammerhera Hrabiego *Brühla* i Radcy Stanu *Ancillon*.

Dniem wprzódy wyiechali również do *Drezna* posłowie, przy dworze tateyszym zostaiący: Hrabia *St. Marsan* Cesarsko-francuzki, Hrabia *Zichy* Cesarsko-Austryacki, i *Thiolaz* Królewsko-Saski.

Dnia 25 maia. Dwór królewski włożył dziś rano trzydniową żałobę, z okoliczności śmierci Xiężęcia *Anhalt-Bernburg-Schaumburg*. (*z Gaz. Berlin.*)

z Altony, d. 2 maia. Przy uyściu *Elby* krąży teraz flotta *angielska*, która tamuie żeglugę; nie śmie atoli weyśdź na *Elbę*, żeby się nie naraziła na ogień, stoiących tam szalup kanonierskich.

z Kopenhagi, d. 16 maia. P. *Tibell*, Jenerał Maior *Szwedzki*, jadąc ze *Sztokolmu* do *Paryża*, został okradziony w *Slagelse*, na wyspie *Seeland*. Złodziey zabrał mu mundury, kleynoty, &c. a zostawił pakę z xiążkami.—Koło wyspy *Auholt* widziano 3 okręta nieprzyiacielskie liniowé.—Dwa konwoie *szwedzkie Sund* przeszły. (*z Gaz. Berlin.*)

z Lauzanny d. 4 maia. P. *Rouyer*, sekretarz poselstwa francuzkiégo, przybył dnia 16 z *Berny* do *Bazylei*, dla oddania Landamanowi *szwaycarskiému* listu Cesarza swoiego.

Przez list okolny, dnia 18 t. m., Landaman kommunikował kantonom proiekt nowéy xięgi kryminalney woyskowey, dla kontyngensu woyskowégo Rzeczypospolitéy *szwaycarskiey*, zapraszaiąc razem do wygotowania instrukcyy w tey mierze posłom seymowym. (*Dzień. pań. franc.*)

O stanie teraźnieyszym Rękodzielni w Rossyi.

Simbirsk nie utrzymuie innych fabryk prócz kilka mydlarni i garbarni. W pierwszych z tych robią bardzo dobre mydło ordynaryyne, które w samychże fabrykach na miescu zakupuią i wyprowadzaią na różne strony państwa; w drugich wyrabiaią wielkiémi partyami jufty i inne skóry proste, ale w gatunkach i co do sposobu wyprawienia, wcale dobre; podeszwy zaś lepsze od *kazańskich*. Między garbarzami dystynguie się *Brauns*: przed kilką laty założył on w *Symbirsku* nie wielką garbarnią, wyrabiaiąc skóry sposobem *angielskim* i doprowadził ie do tego udoskonalenia, iż teraz ledwie można dostrzedz różnicy między skórami *angielskiemi*, a iego wyprawy. Robią się u niego ieszcze całe piękne safiany w różnych kolorach.

Wełna owiec *rossyyskich*, zwyczaynych, iest ie-

dnym z celnieyszych produktow tuteyszey gubernii: maią iey tu podostatku, a dobroć i delikatność nadaie iey pierwszeństwo, przed innemi gatunkami wełny z owiec pospolitych *rossyyskich* i stawią ią w równi z wełną *penzeńską*, która w kraiu naszym, iak wiadomo, za naylepszą się poczytuie. Pomimo takiego dostatku głównego tego produktu, wszystkie jednakże rękodzielnie, z wełny rękodzieła swe wyrabiaiące, w gubernii *Symbirskiey*, są bardzo szczupłe i zozłożone są tylko we wsiach szlacheckich. Sukno większą częścią robią tylko syrowcowe i w takim stanie zbywaią ie do składów kommisoryatowych, zkąd potém wysyłaią do Kommissoryatu moskiewskiego, dla ostateczney około nich roboty w fabryce *pawłowskiey*. Jedna fabryka *Terengulska*, należąca do P. *Masłowa*, aktualnego kamerhera, dostarcza skarbowi sukna, które ostatecznie i dobrze są wyrobione, ufarbowane, i w gatunkach pięknych. Wpowszechności wszystkie sukna syrowcowé gubernii tuteyszey, dla dobroci wełny, są chwalone. Przy takich zręcznościach widząc JW. Senator *Arszeniewski* niedostatek fabryk, polecił mieyscowému zwierzchnictwu, zachęcać obywateli gubernii tuteyszey do zakładania rękodzielni sukiennych, iuż to maiących tkać sukno syrowcowe, iako też i ostateczném obrabianiem onych zaymować mogących, zważaiąc na wygody z miescowych okoliczności pochodzące.

W teyże gubernii są ieszcze dwie fabryki papieru do pisania: z nich iedna należy do P. *Masłowa* aktualnego kamerhera, a druga do kupca *Pezełkina*. Papiér, większą częścią, robią ordynaryyny, ale w znacznych partyach.

W guberuii *penzeńskiéy*, o 60 wiorst od miasta *Korsunia*, iest wcale dobra huta, robiąca szkło kryształowé i prosté: należy do P. *Bachmetiewa*, abszytowanego porucznika gwardyi. Robota idzie w niey bez przérwy, i dla tego wychodzi z niey szkła bardzo wiele i w gatunkach wybornych. Przednieysze z nich zgoła nie ustępuią cudzoziemskim. Machiny i narzędzia służące do szlifowania i rysowania na szkle kryształowém i tak zwaném *flintglas*, poruszaią się za pośrednictwem koła, wodą obracanego. Magazyny ciągle są zapełnione wielkim zapasem różnych naczyń, które iedni przyieżdzaią kupować, a inni zakazuią robić, nawet z miesc dalekich; sama zaś huta rzadko na przedaż posyła.

Stan rękodzielni sukiennych w gubernii *penzeńskiey* podobny zupełnie, jak w *Symbirskiey*: równa obfitość piękney wełny i równyż niedostatek fabryk; innych zaś fabryk, prócz iedney mydlarni i kilku garbarni, żadnych nie ma; a sposoby wyprawy skór w garbarniach tych niczém się nie różnią od *Symbirskich*.

W liczbie znakomitszych w gubernii tey rękodzieł kłaśdź należy szale, które robią z wełny koziey u tameczney obywatelki, P. *Kołokolcowey*. Piękny ten prawdziwie rodzay rękodzieł zasługuie na podziwienie znawców, równie dla swey delikatności i letkości, iako dla gustownego rozłożenia wzorów, które daleko przewyższaią naypięknieysze *azyatyckie*. P. *Kołokolcowa* ciągle się zaymuie około tak pięknego rodzaiu robót krosiennych; ilość ich atoli bardzo mała, a to z przyczyny konieczney powolności, iakiey wymaga tak trudna robota, i że nie robią się one na zbycie.

Gubernia *tambowska* obfituie także w owce, piękną daiące wełnę, i nie ma niedostatku fabryk sukiennych: ma ich bowiem pięć i wszystkie obowiązane dostarczać skarbowi sukna. Pod wioską *Razkazow*, o 30 wiorst od *Tambowa*, są cztery fabryki, należące do kupców *Malina*, *Frołowa*, i *Michała Tulinowa* i P. *Połtarackiego* Oberhauptmana górniczego 4tey klassy. W pierwszey z nich, za staraniem właściciela, zaczynaią iuż używać machin do trzepania i czesania wełny, które wielką przynoszą korzyść, iużto, że kilku ludzi pracuiących zastępuią, iuż, a to szczególniey, że, oczyszczaiąc wełnę z włosa grubego i szczecinowatego, nadaią iey miękkość, a następnie, robione z niey sukno, iest mięsistsze i w gatunku bardzo dobrym. Dwie inne fabryki robią piękne sukno na mundury żołnierskie i płótno; należąca zaś do P. *Połtarackiego*, kupiona przez niego u kupców *Maxyma i Andrzeia Tulinowych* w zupełném nieładzie, przychodzi teraz do należytego porządku. Piąta z fabryk, rozłożona w blizkości wsi *Kręte góry* (*krutyia hory*) nazwanéy, należąca do *Jakuba Hardenina* Sekretarza Koleskiego. Fabrykant ten udoskonalił machiny do trzepania, łącząc je z machinami do czesania, i ustawiaiąc w blizkości młynu wodnego, przez którego kół posrzednictwo i one do ruchu się pobudzaią. Sukna u niego robione są w gatunku pięknym i dobrym.

W samém *Tambowie* nie ma żadnych rękodzielni, prócz kilku garbarni, dobre wyrabiaiących jufty, niezłe skóry czarné i białe.

Rękodzielnie sukienne w *Woronežu*, należące do fabrykantow *Jana* i *Jakuba Tulinowych*, *Elisejewa* i *Sewastianowa* są wcale znakomite. U PP. *Tulinowych* zaprowadzone są machiny do trzepania i czesania które wielką ulgę i pośpiech w robotach przynoszą. Nadto fabryka *Jakuba Tulinowa* ma znaczną owczarnią owiec *hiszpańskich i szląkich*; z wełny których robią bardzo piękną baję i kuczbaie, ostatnie nie dawno zaczęły się przedawać z magazynu *petersburskiego* sukien *rossyyskich*. W ogule uważaiąc, fabryka ta urządzona iest sposobem *zakładowym*, a potrzebne do rękodziel machiny i narzędzia w sameyże robią się fabryce. Sukno, w niey robione, w tak dobrym iest gatunku, iż dostarczane skarbowi rzadko podlega brakowi. Inne rękodzielnie wspomnianych właścicieli równie, iako i znayduiące się w powiatach gubernii *weroneżkiey*: P. Konsyliarzowéy Stanu *Muratowey*, P. Konsyliarza Nadwornégo *Miedwieckiego*, P. Sekretarza Koleskiego *Jakuba Hardenina* i kupca *Titowa*, dostarczaią także znaczną ilość sukna wcale pięknego na mundury żołnierskie. Sukna te robią, po większey części z wełny *penzeńskiey*, chociaż zbierana w gubernii *woroneżkiey* i ziemi *Kozaków dońskich*, nie mniey przydatną iest na sukna żołnierskie. Założona przez Izbę miéyscową powszechney opieki, maiąc dwa tylko warstaty, bardzo piękne wyrabia sukna syrowé, które odsyłaią się potém do innych fabryk dla ostatecznego wyrobienia. W teyże gubernii znayduie się fabryka, skarbowi obowiązana, należąca dawniey do kupca *Onufrego Hardenina*, którą teraz Konsyliarz handlowy *Lion* doskonaley urządza. W *Moskwie* robią dla niego machiny do czesania, przędzenia i postrzygania.

Wszystkie rękodzielnie, w *Woronežu* samym i okolicach iego znayduiące się, maią waluszé na rzéce *Woronéży*, i ku wygodzie ich służy grobla, zrobiona ieszcze za Imperatora *Piotra* I, dla proiektowanego wtedy przez tegoż Monarchę, założenia w mieście tém warsztatu okrętowego. Rękodzielnie nawet byt swóy winne temu Wielkiemu Monarszé: gdyż, nadawszy w ów czas niektórym znakomitszym kupcóm pomienionégo miasta przywileie na wolne zakładanie fabryk, o jednym warstacie, a dla ulepszenia owczarni dawszy dla nich po iednym baranie hiszpańskim, przewidywał, iż położenie tego miasta bardzo użytecznéｍ stanie się dla fabryk sukiennych, a założone w niém rękodzielnie znakomite korzyści dla Państwa przyniosą. Wielkie przedsięwzięcia tego, mądrego i widokami swemi daleko sięgaiącego Monarchy, usprawiedliwione zostały wielą, za iego dni ieszcze, wzniesionémi zakładami. (*Dalszy ciąg w następuiących numerach.*)

w Wilnie dnia 18 Maia		Barometr cale	linie	Termometr stopnie	Odmiany powietrza
29	z rana	27	8 2	+ 6	
	po południu	27	8 4	+ $12\frac{1}{4}$	pogodne
	w wieczor	27	8 9	+ 9	
30	z rana	27	9 2	+ 5,5	
	po południu	27	9 1	+ $12\frac{1}{4}$	pochmurne
	w wieczor	27	8 1	+ 9	
31	z rana	27	7 8	+ 7,5	
	po południu	27	7 0	+ 12,5	pochmurne
	w wieczor	27	7 0	+ 10	

Za Pozwoleniem Cenzury Wileńskiey — W Drukarni przy Redakcyi.